

Vergaderjaar 2024–2025

36 600 XIII

Vaststelling van de begrotingsstaten van het Ministerie van Economische Zaken (XIII) voor het jaar 2025

F

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN EN DE STAATSSECRETARIS VAN DEFENSIE

Aan de Voorzitter van de Eerste Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 17 april 2025

In vervolg op Kamerbrief (30 april 2020/ 35 300 XII, nr. 102) informeren wij u over een steunverzoek met betrekking tot Royal IHC (vanaf nu: IHC). In 2020 is IHC in problemen gekomen door slecht project- en risicomangement en aannahme van projecten met lage marges, waardoor grote verliezen werden geleden.

De afgelopen vijf jaar is IHC onder regie van HAL Investments (vanaf nu: HAL) gereorganiseerd. Er is een nieuwe koers ingeslagen door schepen te bouwen met een lager risicoprofiel tegen een lagere kostenbasis. Jaarcijfers laten een voorzichtige verbetering zien en er bestaat voldoende rentabiliteits- en continuïteitsperspectief. Het bedrijf profiteert mee van de huidige aantrekkelijke markt op onder meer het gebied van de baggersector en Defensie: het orderboek is gevuld.

Het huidige financieringsarrangement loopt op korte termijn af. Het wegvallen van dit financieringsarrangement leidt er ertoe dat IHC rechtstreeks in haar voortbestaan wordt bedreigd. HAL heeft echter aangegeven bereid te zijn om dit financieringsarrangement te verstrekken onder voorwaarden dat een staatsgarantie wordt verstrekt onder vergelijkbare voorwaarden als destijds in 2020. Aangezien HAL geen bank is, kan HAL zelf geen gebruik maken van de bestaande instrumenten zoals de GO-regeling (Garantie Ondernemingsfinanciering). Het kabinet is voornemens om gezien de financiële positie en het maatschappelijk belang van IHC, aan HAL een maatwerkgarantie ter hoogte van 50% te verstrekken op het financieringsarrangement dat HAL aan IHC beschikbaar stelt. Dit bestaat uit € 100 mln. aan garantiefaciliteiten en € 40 mln. voor werkkapitaal.

De totale nieuwe blootstelling aan risico's voor de Staat met deze maatwerkgarantie bedraagt € 70 mln. (50% van € 140 mln.). De Staat stelt

aan deze maatwerkgarantie, strikte voorwaarden en verkrijgt daarbij zekerheden, zoals een onderpand op de werf van IHC in Kinderdijk, waardoor de risico's voor de staat worden beperkt. Bij het aangaan van dit nieuwe financieringsarrangement vervalt het aflopende financieringsarrangement van het bankenconsortium, inclusief de eerder afgegeven GO-faciliteiten aan het bankenconsortium. Met het nieuwe financieringsarrangement zal de Staat zoals gebruikelijk ook op projectbasis exportkredietverzekeringen en -garanties kunnen afgeven ten behoeve van exporttransacties.

Afwegingskader steunverzoeken individuele bedrijven

Teneinde een weloverwogen besluit te kunnen nemen met betrekking tot de steun aan IHC is conform het afwegingskader steunverzoeken individuele bedrijven (kamerbrief 1 mei 2020) doorlopen. Dit afwegingskader bestaat uit drie onderdelen:

Fase A: politiek maatschappelijk

Geconstateerd is dat er naast de specialistische kennis op het gebied van waterbouw en offshore een politiek maatschappelijk belang bestaat op het gebied van de militaire veiligheid. Als soevereine staat beschikt Nederland over een eigen marine waarvan de rol, taken, capaciteiten en inzet nationaal bepaald worden – rekening houdend met de eisen die het lidmaatschap van de NAVO en de EU met zich meebringen, alsmede met de verantwoordelijkheid die Nederland heeft c.q. voelt voor het handhaven of bevorderen van de internationale vrede en veiligheid. De Defensie Strategie voor Industrie en Innovatie van 4 april 2025 (D-SII 2025) benadrukt de ambitie om de marinebouw voor een belangrijk deel in eigen hand en (daarom) in eigen land te houden; waarbij een goed ontwikkelde samenwerking in de «gouden driehoek» tussen overheid, industrie en kennisinstututen «wezenlijk belangen» vertegenwoordigd.

Gelet ook op de grote opschalingsopdracht van Defensie en de wens om de strategische positie van Nederland in de mondiale toeleveranciersketen te vergroten, zou het eventueel wegvallen van IHC een ongewenst effect hebben op het Nederlands industriële absorptievermogen en mogelijk leiden tot vertraging van levering van de benodigde producten en diensten voor de Koninklijke Marine. Zo is IHC bij Defensie nadrukkelijk in beeld voor verschillende maritieme projecten zowel wanneer het gaat om verwerving van nieuw materieel als om instandhouding en onderhoud. Zo wordt IHC een belangrijke toeleverancier van het Franse Naval Group voor de bouw van de nieuwe onderzeeboten voor de Koninklijke Marine.

Fase B: Bedrijfseconomische toets

Hierbij wordt onderzocht (op basis van scenario's) in hoeverre het bedrijf in de kern gezond is. Een gespecialiseerd adviesbureau heeft hierbij vastgesteld dat IHC voldoende rentabiliteits- en continuïteitsperspectief heeft onder andere op basis van een worst case scenario. Dit onderzoeksrapport wordt op vertrouwelijke basis met uw Kamer gedeeld.

Fase C: Instrumentarium

Er is gekozen voor een instrument dat zo dicht mogelijk aansluit bij het bestaande financiële instrumentarium van het Ministerie van Economische Zaken en dat thans ook door het bankenconsortium wordt gebruikt. Aan HAL zal een Staatsgarantie van 50% worden verstrekt over een bedrag van € 140 mln. in de vorm van een maatwerksubsidie, die

deels gelijkenis vertoond met de GO-regeling zoals banken die kunnen aanvragen bij RVO. Verder is een «bail-in» van € 11 mln. in de vorm van achtergestelde leningen door stakeholders vanuit de baggersector ingebracht.

Budgettaire dekking

Voor deze maatwerkgarantie wordt gebruik gemaakt van garantieruimte op de EZ-begroting. Daarnaast wordt een risicovoorziening aangelegd om het uitstaande risico van de Staat te mitigeren. Deze voorziening wordt gevuld uit bestaande middelen van het Ministerie van Defensie en het Ministerie van Economische Zaken. Voor de garantiestelling wordt een marktconforme premie gevraagd aan IHC en deze zal na aftrek van kosten worden toegevoegd aan de risicovoorziening.

De budgettaire verwerking zal plaatsvinden in de voorjaarsnota. Vanwege het algemeen belang zoals geschetst in deze brief en de gewenste spoedige uitvoering van de garantiefaciliteit voordat de voorjaarsnota behandeld is in uw Kamer doen wij een beroep op artikel 2.27 lid 2 van de Comptabiliteitswet.

Maatregel: Maatwerkgarantie HAL/IHC

1. Doel(en)

Via een maatwerkgarantie steun verleend aan IHC. HAL voorziet IHC van een garantiefaciliteit van 100 mln. en een werkkapitaalfaciliteit van 40 mln. met daarop ene 50% Staatsgarantie. Hiermee wordt de continuïteit van IHC versterkt.

2. Beleids-instrument(en)

Dit betreft een maatwerkgarantie die gebruik maakt van de bestaande garantieruimte op de EZ-begroting. Een risicovoorziening wordt aangelegd middels een storting uit bestaande middelen van het Ministerie van Defensie en het Ministerie van Economische Zaken. De regeling wordt vormgegeven met deels vergelijkbare voorwaarden als de bestaande GO-regeling.

3. A. Financiële gevolgen voor het Rijk

Welke financiële gevolgen heeft het voorstel voor de Rijksbegroting?

(€ mln.)	totaal	'25	'26	'27	'28	'29	'30
Garantie (verplichtingen)	70	70	-	-	-	-	-
Storting in risicovoorziening	30	30					

Omdat dit een garantie betreft zijn er op dit moment nog geen kasuitgaven. De dekking komt uit bestaande middelen op de DEF (€ 6 mln.) en EZ (€ 24 mln.) begrotingen.

3. B. Financiële gevolgen voor maatschappelijke sectoren

n.v.t.

4. Nagestreefde doeltreffendheid

Een extern gespecialiseerd adviesbureau heeft vastgesteld dat IHC voldoende rentabiliteits- en continuïteitsperspectief heeft. Middels deze steun wordt de continuïteit van IHC versterkt en heeft het bedrijf een gunstig toekomstig verdienvermogen.

5. Nagestreefde doelmatigheid

Een maatwerkgarantie was de preferente keuze boven een directe lening of subsidie. Middels deze vorm gaat de Staat niet zelf middelen verstrekken en staat de Staat voor 50% garant voor de middelen die een 3e partij aan IHC voorziet.

6. Evaluatieparagraaf

Na afloop van de garantieregeling zal deze worden geëvalueerd.

Achtergrond

De Nederlandse maritieme maakindustrie is door haar innovatiekracht, naast het beschermen van onze nationale vitale belangen, van economisch belang voor Nederland.

De maritieme sector heeft een toegevoegde waarde van € 75 mld. (7,3% BNP) en de 24.420 bedrijven verschaffen in totaal 530.914 banen (5,2% van de werkgelegenheid) in Nederland.¹ De Nederlandse maritieme maakindustrie (MMI) is onderdeel van de innovatieve en gespecialiseerde maritieme sector en werkt vooral aan complexe, specialistische schepen als eindproduct. Meer dan andere industriële sectoren is deze sector afhankelijk van samenwerking met toeleveranciers, maar óók met de afnemers van de schepen (de maritieme sector werkt als een waardeketen, waarbij het wegvallen van één van de sterk met elkaar verbonden schakels grote impact heeft op de hele keten). Schepen die in Nederland worden (af)gebouwd gaan naar nationale en internationale reders, particulieren en de Koninklijke Marine om vervolgens te worden ingezet in de binnen- en kustvaart, in de natte waterbouw, voor defensie of voor de offshore infrastructuur.

IHC heeft als bedrijf een belangrijke toegevoegde waarde in de regiovoering om partijen binnen het maritieme ecosysteem bij elkaar te brengen teneinde moderne, specialistische, innovatieve schepen te kunnen ontwerpen, bouwen en onderhouden (dat kan voor defensie zijn, bagger, onderhoud windparken, leggen van onderzee kabels, etc.). IHC maakt op grote schaal gebruik van de maritieme toeleverketen in Nederland, waarbij zo'n 50% van de omzet bestaat uit ingekochte producten en diensten, waarvan ongeveer 80% bij Nederlandse toeleveranciers. Als deze ketenregisseur wegvalt heeft dit een forse impact op het gehele Nederlandse maritieme ecosysteem zoals op baggeraars als Boskalis en Van Oord die voor bijna hun gehele vloot gebruik maken van door IHC gebouwde schepen.

¹ Maritieme monitor cijfers 2023

Tot slot

Gelet op het bedrijfsvertrouwelijke karakter van de staatsgarantie zijn wij – indien gewenst – graag bereid om uw Kamer tijdens een vertrouwelijke technische briefing nader te informeren over de voorwaarden waaronder deze garantie wordt verstrekt.

De Minister van Economische Zaken,
D.S. Beljaarts

De Staatssecretaris van Defensie,
G.P. Tuinman